

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

A. 1960 SONRASINDA DÜNYA SİYASETİ

1. SSCB lideri Stalin'in 1953'te ölümünden sonra Doğu ve Batı Blokları arasında uluslararası ilişkilerde gerilim azalmaya başladı. Kruşçev'in başında olduğu yeni SSCB yönetimi ile Eisenhower'ın (Ayzınavır) başkanlığındaki ABD, barışın sağlanması yönünde bazı adımlar atarak uluslararası gerilimin azalmasına katkı sağladı. Kruşçev'in 1959'da ABD'yi ziyareti, 1961'de Viyana'da ABD Başkanı Kennedy (Kenedi) ile buluşması barış umutlarını arttırdı. Böylece 1960'ların sonunda "Yumuşama Dönemi" adı verilen dönem başladı. Ancak nükleer silahlanma ve uzay çalışmalarında rekabet tüm hızıyla devam ediyordu.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Stalin'in ölümü siyasi ilişkileri etkilemiştir.
- B) Doğu ve Batı Bloku arasında gerilim yaşanmıştır.
- C) SSCB lideri ABD'yi ziyaret etmiştir.
- D) Karşılıklı ziyaretler yapılmıştır.
- E) 1960'ların sonunda Yumuşama Dönemi başlamıştır.

2. Yumuşama Dönemi'ne girilirken ABD ile SSCB arasındaki en önemli kriz, 1962'de Küba konusunda yaşandı. 1959'da ABD destekli yönetimi devirerek Küba'ya hâkim olan Fidel Castro (Kastro), SSCB ile ilişkileri geliştirerek ülkesine SSCB füzelerinin yerleştirilmesini kabul etmişti. Orta Amerika'da ABD'ye son derece yakın olan Küba'ya nükleer füzeler yerleştirilmesi ABD'yi harekete geçirdi. Füzelerin doğrudan kendi ülkesini tehdit ettiğini öne süren ABD, SSCB'ye baskı yaparak füzelerin geri çekilmesini istedi. SSCB Türkiye'deki ABD'nin yerleştirdiği Jüpiter füzelerinin kaldırılması karşılığında füzelerini çekti. Böylece Küba krizi çözüldü.

Buna göre;

- I. Yumuşama Dönemi siyasi krizleri önleyememiştir.
- II. Nükleer silahlar önemli bir tehdittir.
- III. Türkiye'de nükleer füzeler bulunmaktadır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

3. Küba krizinden sonra ABD ve SSCB nükleer bir savaş riskine karşı sorunun uzlaşmayla çözülmesi yönünde somut adımlar attı. 1963'te imzalanan anlaşmayla nükleer silah denemeleri konusunda sınırlamalar kabul edildi. ABD ve SSCB arasında ilişkilerin düzelmesini sağlayan siyasal ve ekonomik nedenler de vardı. Dünyanın birçok yerinde askerî üslere sahip olan ABD, silahlanma yarışının da etkisiyle ekonomik açıdan zorlanmaya başladı. Aynı sebeple SSCB de ekonomik olarak güç durumdaydı. SSCB'nin Doğu Bloku üzerindeki gücü de sarsılmaya başladı. Çin'le ilişkileri bozulurken Çekoslovakya'nın Doğu Blokundan ayrılma isteği 1968'de kanlı bir şekilde bastırıldı.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) ABD ve SSCB arasında krizler yaşanmıştır.
- B) Nükleer silah denemeleri yapılmaktadır.
- C) ABD dünya coğrafyasında askeri üsler kurmuştur.
- D) ABD Ekonomik zorluklar yaşamaktadır.
- E) Çin ABD ilişkileri kötüdür.

4. ABD ve SSCB'nin uzlaşma yolu aramaları tarafları 1969'da Helsinki'de Avrupa Güvenlik ve İş birliği Konferansı (AGİK) toplantısında bir araya getirdi. 3 Temmuz 1973'te Avrupa devletleri arasında ekonomi, çevre, bilim ve teknoloji gibi alanlarda da iş birliğini güçlendirmeye yönelik "Helsinki Nihai Senedi" imzalandı ve Bloklar birbirlerinin varlıklarına saygı göstereceklerini taahhüt ettiler.

Buna göre;

- I. ABD ve SSCB arasında uzlaşma arayışı vardır.
- II. Nükleer silahlar sınırlandırılmıştır.
- III. Bloklar arasında antlaşma yapılmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

5. 1972’de SALT-1 (Strategic Arms Limitation Talks- Stratejik Silahların Sınırlandırılması Görüşmeleri) adı verilen antlaşma Moskova’da imzalandı. Bu antlaşma ile nükleer silahların üretimi sınırlandırılırken iki ülke arasında ticaret ve uzay çalışmaları alanında iş birliği yapılması kararlaştırıldı. SALT-1 antlaşmasını 1979’da Viyana’da imzalanan SALT-2 antlaşması takip etti. 1975’te Doğu ve Batı Bloku ülkeleri arasında Helsinki Konferansı toplandı. Uluslararası ilişkilerde barış ve iş birliğini artırmak yönünde kararlar alındı.

Buna göre;

- I. Silahların sınırlandırılması çalışmaları vardır.
- II. Uzay çalışmaları devam etmektedir.
- III. Doğu ve Batı bloku arasında ilişkiler vardır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

6. Batı Bloku içinde yer alan Fransa ve Batı Almanya gibi devletler de Doğu Bloku ile ilişkilerini geliştirme yönünde adımlar attı. ABD ve SSCB arasındaki rekabet yumuşamaya başlasa da her iki güç, dünyanın çeşitli yerlerinde hâkimiyet alanlarını birbirlerine karşı genişletmeye çalışmaktan geri kalmadı. Bu rekabetin görüldüğü yerlerden biri de Vietnam’dı. Kuzey ve Güney Vietnam arasındaki çatışmada Komünist Kuzey Vietnam’a karşı ABD güneyi destekledi. 1965’te doğrudan Kuzey Vietnam’a saldıran ABD, bölgede başarılı olamayarak 1973’te Vietnam’dan çekilmek zorunda kaldı.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Vietnam SSCB’nin kontrolüne girmiştir.
- B) Uzak Doğu’da barış ortamı sağlanmıştır.
- C) Doğu ve Batı Bloku arasında siyasi rekabet devam etmektedir.
- D) Çin Vietnam Savaşına dahil olmuştur.
- E) ABD ve SSCB kuvvetleri Vietnam da karşı karşıya gelmiştir.

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

7. SSCB de uzun süre etkin olduğu ve genişleme sahası olarak gördüğü Afganistan'ı 1979'da işgal etti ancak 1989'da buradan tamamen çekilmek zorunda kaldı. 1980'lerde ABD, SSCB'ye karşı daha sert bir politika izlemeye başladı. Ancak bir yandan da silahsızlanma görüşmeleri devam etti. SSCB'nin başına geçen Gorbaçov "Açıklık ve Yeniden Yapılanma" adını verdiği bir programla SSCB'nin zayıflamasına son vermek istiyordu. Uluslararası iş birliğinin geliştirilmesi gerektiğine inanıyordu.

Buna göre;

- I. Afganistan işgale uğramıştır.
- II. ABD Afganistan işgaline sessiz kalmıştır.
- III. Gorbaçov yeni bir politika izlemiştir.

yargılarından hangisine ulaşamaz?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

8. SSCB'nin Çernobil Nükleer Santralini 1986'da patlaması nükleer silahların tehlikelerini bir kere daha dünyaya gösterdi. Mihail Gorbaçov ve ABD başkanı Ronald Reagan (Ranıt Riygı) arasındaki görüşmeler uzun menzilli füzelerin azaltılması konusunda uzlaşmayla sonuçlandı. Bu dönemde Orta Doğu'da da önemli gelişmeler meydana geldi. Arap-İsrail Savaşları ve İran-İrak Savaşı Orta Doğu'daki başlıca sıcak çatışmalar oldu.

Buna göre;

- I. SSCB nükleer enerjiden yararlanmaktadır.
- II. Orta Doğu'da siyasi istikrarsızlık vardır.
- III. Orta Doğu ABD kontrolündedir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

1. Arap-İsrail Savaşları

9. Filistin’de İngiliz manda rejiminin sona ermesinden sonra 14 Mayıs 1948’de Yahudiler, İsrail Devleti’nin kurulduğunu ilan ettiler. Bu ilan üzerine Arap Birliği üyesi Mısır, Ürdün, Suriye ve Irak İsrail’e savaş açtı. Ancak İsrail’in planlı savunması karşısında Arap devletleri mağlup oldu. İsrail topraklarını büyük oranda genişletirken yüzbinlerce Filistinli, yurtlarını terk etmek zorunda kalarak komşu ülkelere sığındı.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) 1948’de İsrail Devleti kurulmuştur.
- B) Bazı Arap ülkeleri İsrail’e karşıdır.
- C) Bazı Arap ülkeleri ile İsrail arasında savaş yaşanmıştır.
- D) İsrail’in kuruluşunda İngiltere’nin desteği vardır.
- E) Filistinliler göç etmek zorunda kalmıştır.

10. Mısır’da iktidara gelen Cemal Abdülnasır’ın Süveyş Kanalı’nı millileştirdiğini açıklamasından sonra 1956’da İsrail, İngiltere ve Fransa ittifak oluşturarak Mısır’a saldırdı. Mısır yenilmesine rağmen Birleşmiş Milletler kararı gereği İsrail, İngiltere ve Fransa Mısır’dan çekilmek zorunda kaldı. Mısır Arap dünyasında gücünü artırdı.

Buna göre;

- I. Süveyş Kanalı Mısır egemenliğine girmiştir.
- II. Süveyş’in millileştirilmesi İngiltere’yi rahatsız etmiştir.
- III. Mısır etkisini artırmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

11. Cemal Abdülnasır, Arap devletlerini sosyalist bir çizgide birleştirmek ve Filistin meselesini askerî yollarla çözmek için Suriye ve Ürdün ile iş birliği yaptı. Ancak bu ittifak hazırlıklarını yakından takip eden İsrail 1967’de harekete geçerek hızlı bir harekâtla Mısır, Ürdün ve Suriye’yi mağlup etti. İsrail bu savaşın sonunda topraklarını iki buçuk kat genişletti. Filistinliler bu savaşın ardından kendi mücadelelerini vermeye başladılar. Filistin Kurtuluş Örgütünü kurdular.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Araplar İsrail’in kuruluşunu onaylamışlardır.
- B) İsrail Orta Doğu’da gücünü artırmıştır.
- C) Mısır İsrail’e askeri bir hareket başlatmıştır.
- D) İsrail İngiltere’nin desteğini almıştır.
- E) İsrail işgal ettiği toprakları boşaltmıştır.

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

12. 1967'deki savaşta kaybettikleri toprakları geri almak isteyen Mısır ve Suriye, 1973'te İsrail'e karşı savaş açtı. Başta Mısır ve Suriye ittifakı başarılı olsa da İsrail, ABD'nin de silah desteğiyle kısa sürede üstünlüğü ele aldı ve savaşı kazandı. Savaş sonrasında tüm dünyayı etkileyen büyük bir petrol krizi başladı ve petrol fiyatları yükseldi.

Buna göre;

I. Savaş küresel ekonomik sorunlara yol açmıştır.

II. İsrail petrol üreten bir ülkedir.

III. ABD İsrail'e askeri destek vermiştir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

13. 1974'ten itibaren Mısır ile ABD arasında yakınlaşma dönemi başladı. 1977'de Mısır ve İsrail devlet başkanları karşılıklı olarak ziyaret gerçekleştirdiler. 1978'de ABD'nin arabuluculuğunda bir araya gelen taraflar 17 Eylül 1978'de Camp David (Kemp Deyvit) Antlaşmalarını imzaladılar. Bu antlaşmaya göre İsrail Sina Yarımadası'nı Mısır'a geri verirken Mısır da İsrail'in siyasi varlığını tanıyacaktı. Böylece bir Arap devleti ilk kez İsrail'i tanıdı.

Buna göre;

I. ABD Orta Doğu'da siyasi olarak yer almaya çalışmaktadır.

II. Mısır toprak kazanmıştır.

III. Mısır İsrail'i tanıyan ilk devlettir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

14. Camp David Antlaşmaları İsrail ve Mısır arasında yapılacak olan barış antlaşmasının çerçevesini oluştururken bu antlaşmalar doğrultusunda 26 Mart 1979'da taraflar arasında barış antlaşması imzalandı. ABD, Mısır ve Ürdün üzerinde nüfuzunu artırırken Mısır ile İsrail'in anlaşmasına karşı çıkan Suriye, Irak, Libya, Güney Yemen ve Cezayir "Red Cephelerini" kurarak SSCB ile yakınlaştı.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

A) ABD Orta Doğu'da nüfuz sahibidir.

B) Mısır ve İsrail arasında barış yapılmıştır.

C) Arap Devletleri İsrail ile barışı desteklemektedir.

D) SSCB'nin Orta Doğu'ya yönelik siyasi amaçları vardır.

E) Irak İsrail ile yapılan barışa karşıdır.

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

2.İran-İrak Savaşı

15. İran ile Irak sınırında bulunan ve Basra Körfezi'ne dökülen Şattülarap, iki devlet arasında uzun süredir başlıca anlaşmazlık konusuydu. Bu sorun 1975'te Cezayir Antlaşması ile geçici olarak çözülmüştü. Fırat ve Dicle Nehirlerinin birleşmesiyle meydana gelen bu su yolunu kontrol etmek ve Basra Körfezi'ne egemen olmak isteyen Irak 1979'da İran'ın rejim değişikliği sebebiyle yaşadığı iç sorunlardan yararlanarak harekete geçti. 22 Eylül 1980'de Irak'ın İran'a saldırısıyla başlayan savaşta dini ve etnik anlaşmazlıklar da savaşın sebeplerindendi.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) İran'daki rejim değişikliğinden Irak yararlanmak istemiştir.
- B) Şattülarap su yolu Irak sınırları içerisindedir.
- C) Irak'ta siyasi istikrarsızlık yaşanmaktadır.
- D) İran'da farklı etnik yapılar yoktur.
- E) İran'da demokratik bir yönetim kurulmuştur.

16. İran-İrak Savaşı'nda, Irak ordusunun önemli başarılar kazanmasına rağmen savaşın uzamasıyla İran savaşta dengeyi sağladı. İki tarafın da birbirine karşı belirgin üstünlük sağlayamadığı savaşta petrol kuyularının bombalanması nedeniyle petrolün fiyatı tüm dünyada artış gösterdi. Körfez petrol yolunu açık tutmak için ABD bölgeye bir donanma gönderdi ve ABD bayrağı çekmiş Kuveyt tankerlerini korumaya başladı.

Buna göre;

- I. Savaşta üstünlük sağlayan taraf olmamıştır.
- II. Savaş küresel ekonomiye etki etmiştir.
- III. ABD ekonomik çıkarlarını korumuştur.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

17. İran-İrak Savaşı'nda Türkiye tarafsız kalarak her iki tarafla ilişkilerini sürdürmeye devam etti. Suriye ve Libya İran'ı, Suudi Arabistan, Ürdün, Körfez ülkeleri Irak'ı desteklerken ABD, SSCB ve Avrupa ülkeleri tarafsız kaldı. Sekiz yıl devam eden savaş 1988'de Birleşmiş Milletlerin ara buluculuğuyla sona erdi. Savaş her iki ülkede yaklaşık bir milyon kişinin ölümüne ve büyük bir ekonomik kayba neden oldu.

Buna göre;

I. Savaşta Türkiye İran'ı desteklemiştir.

II. Savaşan taraflara destek konusunda Arap dünyası eylem birliği içerisindeydi.

III. Barış Birleşmiş Milletlerin arabuluculuğuyla sağlanmıştır.

yargılarından hangisine ulaşamaz?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

B. 1960'LARDAN İRİBAREN TÜRK DIŞ POLİTİKASI

1. Kıbrıs Sorunu

1. Kıbrıs adası 1571 yılında Osmanlı Devleti tarafından fethedilmiş, adaya çok sayıda Türk yerleştirilmişti. 1877'de Osmanlı Devleti ile Rusya arasında savaş başladı. Osmanlı Devleti bu savaşta diplomatik destek almak için İngiltere'ye Kıbrıs'ın yönetimini geçici olarak bıraktı. İngiltere, 1914 yılında Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na katılmasından yararlanarak Kıbrıs'ı ilhak etti.

Buna göre;

I. Kıbrıs adasında Türkler iskân edilmiştir.

II. Kıbrıs İngiliz yönetimine bırakılmıştır.

III. İngiltere Kıbrıs'ı topraklarına katmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

2. İngiltere yönetimi altındaki Kıbrıs'ta Rumlar, adayı Yunanistan'a bağlama ideali olan Enosis'i gerçekleştirmek için harekete geçtiler. II. Dünya Savaşı'ndan sonra İngiltere Kıbrıs'tan da çekilme kararı aldı. Bunun üzerine Yunanistan, Megali İdea adını verdikleri Büyük Yunanistan hayalini gerçekleştirmek için harekete geçti. Kıbrıs'ın kendisine verilmesini sağlamak için İngiltere'ye resmen başvurdu. Ancak Yunanistan'ın bu isteğinin önce İngiltere daha sonra da Birleşmiş Milletler tarafından reddedilmesi üzerine Rumlar EOKA adını verdikleri bir terör örgütü ile harekete geçtiler.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) İngiltere Kıbrıs adasını boşaltmıştır.
- B) Yunanistan Kıbrıs'ı kendisine katmak istemektedir.
- C) İngiltere Yunanistan'ı Kıbrıs konusunda desteklemektedir.
- D) Birleşmiş Milletler Yunanistan tezini onaylamamıştır.
- E) Yunanistan sınırlarını genişletmek istemektedir.

3. Enosis'i gerçekleştirmek ve Türkleri adadan uzaklaştırmak amacıyla Türklere baskı yapmaya başladılar. Kıbrıslı Türkler, bu gelişmeler üzerine 1955'te Volkan Teşkilatı'nı, 1957'de TMT'yi (Türk Mukavemet Teşkilatı) kurarak kendilerini savunmaya başladılar. Rumların Türklere baskı kurmak istemesi üzerine Türkiye, Kıbrıs'ta iki toplumun iki ayrı devlet kurmasını yani adanın taksimini savunmaya başladı. Bu amaçla ülkemizde Kıbrıs Türklerinin Ada'daki bağımsızlığını savunan ve "Ya Taksim Ya Ölüm" sloganlarının atıldığı mitingler düzenlendi.

Buna göre;

- I. Türkiye Kıbrıs'ta iki ayrı devletten yanadır.
- II. Türkler savunma teşkilatı oluşturmuşlardır.
- III. Türklere karşı şiddet olayları başlamıştır.

yargılarından hangisine ulaşamaz?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

4. 1958’de İngiltere tarafından Mac Millan (Mak Millin) Planı ortaya atıldı. Buna göre Kıbrıs’ta İngiltere, Türkiye ve Yunanistan’ın iş birliğine dayalı üçlü bir yönetim kurulacaktı. 1959’da Türkiye ve Yunanistan Zürih Antlaşması’nı imzalayarak Kıbrıs’ta bağımsız bir cumhuriyet kurulması kararı aldılar. 1960’ta İngiltere, Türkiye ve Yunanistan Londra Antlaşması’nı imzalayarak Kıbrıs Cumhuriyeti’nin kuruluş sürecini başlattılar.

Buna göre;

I. Türkiye ve Yunanistan arasında antlaşma sağlanmıştır.

II. Antlaşma İngiltere’de imzalanmıştır.

III. Türkiye garantör devlet olmuştur.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

5. Bu doğrultuda 1960’da Kıbrıs’ta bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti kuruldu. Cumhurbaşkanlığını Makarios (Makaryos) ve yardımcılığını Dr. Fazıl Küçük’ün yaptığı devletin devamlılığını Türkiye, Yunanistan ve İngiltere’nin aralarında imzaladıkları "Garanti Antlaşması" ile sağlayacaktı. Kıbrıs Cumhuriyeti’nde herhangi bir değişiklik olursa “Garantör Devlet” olan taraflar, tek başlarına ya da birlikte hareket ederek adaya müdahale edebilecekti.

Buna göre;

I. Türkiye garantör devlet olmuştur.

II. İngiltere garantör devletler arasında yer almamıştır.

III. Kıbrıs Cumhuriyeti yönetiminde Türkler yer almıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

6. Kıbrıs Cumhuriyeti'nin Rum yöneticileri imzalanan antlaşmaya ve kabul edilen anayasaya aykırı hareket etmeye başladılar. Türklere karşı düşmanca bir tutum sergilemeye devam ettiler. Yaşanan gelişmeleri yakından takip eden Türk milleti mitingler ve yardım kampanyaları düzenleyerek Kıbrıs'taki Türklerin yanında olduğunu gösterdi. Kıbrıslı Rumlar Enosis fikrini hayata geçirmek için Akritas Planı'nı hayata geçirdiler. Plan gereğince pek çok Türk'ü katlettiler. Bu katliamların yapıldığı güne "Kanlı Noel" adı verildi.

Buna göre;

I. Rum yöneticiler Kıbrıs Cumhuriyeti anayasasını ihlal etmişlerdir.

II. Rumlar Enosis fikrinden vazgeçmemişlerdir.

III. Rum saldırıları sonucu pek çok Türk katliama uğramıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

7. Rumların Türklere saldırıları karşısında BM Güvenlik Konseyi Kıbrıs'a barış gücü gönderdi ancak bu güç, Türk halkına yönelik saldırıları önleyemedi. Türkiye, Yunanistan ve İngiltere ile imzaladığı Garanti Antlaşması'ndan doğan haklarını kullanarak Kıbrıs'ta barış ve güvenliği sağlamak amacıyla 20 Temmuz 1974 tarihinde Barış Harekâtı düzenledi. Barış Harekâtının Türkiye ve Yunanistan arasında bir savaşa dönüşme tehlikesi karşısında Birleşmiş Milletler taraflara ateşkes çağrısında bulundu. 25 Temmuz 1974'te taraflar Cenevre Konferansı'nda toplandı.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Türkiye Kıbrıs'a askeri müdahale de bulunmuştur.

B) Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi yetersiz kalmıştır.

C) Cenevre'de barış görüşmeleri için toplantı düzenlenmiştir.

D) İngiltere arabuluculuk görevi üstlenmiştir.

E) Birleşmiş Milletler ateşkes çağrısı yapmıştır.

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

8. 25 Temmuz 1974'te taraflar Cenevre Konferansı'nda toplandı. Konferansın sonuçsuz kalması üzerine Başbakanın Bülent Ecevit ve Başbakan yardımcısının Necmettin Erbakan olduğu koalisyon hükûmeti Ada'ya ikinci bir harekât düzenlenmesine karar verdi. Türkiye 14 Ağustos 1974'te İkinci Barış Harekâtı için harekete geçti. Harekât Türk Dışişleri Bakanı Turan Güneş'in "Ayşe tatile çıksın." parolasıyla başladı (Ayşe, Turan Güneş'in kızının adıdır.). Düzenlenen harekât ile Mağusa-Lefke hattı kontrol altına alınarak adadaki karışıklıklar son buldu.

Buna göre;

I. Cenevre görüşmelerinden sonuç alınamamıştır.

II. Rumlar saldırılarına devam etmiştir.

III. Adaya yeni bir askeri hareket düzenlenmiştir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

9. Düzenlenen harekât ile Mağusa-Lefke hattı kontrol altına alınarak adadaki karışıklıklar son buldu. Harekâttan sonra Ada'da 1963 yılında İngiltere tarafından çizilen Yeşil Hat'tın kuzeyinde devlet başkanlığını Rauf Denктаş'ın üstlendiği 13 Şubat 1975'te Kıbrıs Türk Federe Devleti kurulmuştur. Bu devlet daha sonra 15 Kasım 1983'te Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti adını aldı ve Cumhurbaşkanlığına Rauf Denктаş seçildi.

Buna göre;

I. Kıbrıs adasında bağımsız bir Türk devleti kurulmuştur.

II. İki bölgeyi yeşil hat ayırmaktadır.

III. Rumlar Güney Kıbrıs Rum Devletini kurmuştur.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

2. Türk-Yunan İlişkileri

10. Türkiye ile Yunanistan arasındaki ilişkiler 1930 yılından itibaren karşılıklı ziyaret ve dostluk antlaşmalarının imzalanmasıyla iyi yönde gelişmeye başladı. Ancak 1950'lerde Kıbrıs ve sonraki yıllarda da Ege adaları, kıta sahanlığı ve Batı Trakya Türklerinin statüsü konuları, ilişkilerin zaman zaman gerginleşmesine neden oldu.

Buna göre;

- I. Türk-Yunan ilişkileri dalgalı bir seyir izlemiştir.
- II. Kıbrıs Türkiye ve Yunanistan arasında sorun olmuştur.
- III. Türk azınlığı konusu ilişkileri etkilemiştir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

Ege Adaları

11. Lozan Barış Antlaşması'yla Ege Denizi'ndeki Bozcaada, Gökçeada ve İtalya'nın egemenliğinde bulunan Meis ve On İki Ada dışındaki adalar silahsızlandırmak ve askerî güç bulundurmamak şartıyla Yunanistan'a bırakılmıştı. II. Dünya Savaşı sonunda İtalya Meis ve On İki Ada'yı Yunanistan'a bıraktı (1947). Bu tarihten itibaren Yunanistan, Ege Denizi'ni bir Yunan denizi hâline getirmek için harekete geçti. Bu amaçla Ege adalarını silahlandırmaya başladı.

Buna göre;

- I. Ege Adalarının çoğunluğu Yunanistan'ın elindedir.
- II. Ege adları konusu Lozan'da gündeme gelmiştir.
- III. Yunanistan Türkiye'nin güvenliğini tehdit etmektedir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

Kıta Sahanelığı

12. Yunanistan'ın Ege Denizi'nde Türkiye ile deniz sınırlarını kendisine göre belirlemeye çalışması kıta sahanlığı sorununu ortaya çıkardı. Kıta sahanlığı, karaları çevreleyen ve kara sayılan 200 metre derinliğe kadar olan sığ deniz dipleridir. Yunanistan, Anadolu kıyılarına yakın olan adaların Yunanistan'ın ayrılmaz bir parçasını oluşturduğunu ve ekonomik kaynakların paylaşılması bakımından adaların da kıta sahanlığı olduğunu iddia etmektedir. Türkiye ise Ege Denizi'nin kendine ait koşulları nedeniyle adaların kendilerine ait bir kıta sahanlığı olamayacağını, coğrafi konumları nedeniyle bu adaların Anadolu'nun doğal uzantısının deniz üstünde kalan çıkıntıları olduğunu vurgulamaktadır.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Yunanistan kıta sahanlığını genişletmek istemektedir.
- B) Yunanistan adaların da kıta sahanlığı olduğunu iddia etmektedir.
- C) Ege denizinde Türk Yunan çıkarları çatışmaktadır.
- D) Yunanistan kıta sahanlığını genişletmiştir.
- E) Türkiye adaları Anadolu'nun uzantısı saymaktadır.

13. Yunanistan 6 mil olarak belirlenmiş kara sularını 12 mile çıkarmak istemektedir. Kara suları, bir devletin kara topraklarına bitişik, genişliği uluslararası hukuka göre belirlenen deniz alanını ifade eder. Yunanistan'ın kara sularını 12 mile çıkararak Türkiye'nin gemi ve uçaklarının Ege Denizi'nden çıkışına sınırlama getirmek istemektedir. Bu durum aynı zamanda ülkemizin savunmasını da olumsuz etkileyecektir. Türkiye, Yunanistan'ın kara sularını genişletmesini kabul etmeyeceğini ve böyle bir kararı savaş nedeni kabul edeceğini açıklamıştır.

Buna göre;

- I. Yunanistan Ege denizinde hakimiyet alanını genişletmek istemektedir.
- II. Türkiye savunmasını zayıflatacak faaliyetlere karşıdır.
- III. Uluslararası hukuk Türkiye'yi haklı bulmuştur.

yargılarından hangisine ulaşamaz?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

Batı Trakya Türklerinin Sorunları

14. Batı Trakya Türkleri, azınlık olarak yaşadıkları Yunanistan’da birçok haksız uygulama ve baskıyla karşı karşıyadır. Batı Trakya Türklerinin hukuki varlıkları Türkiye ve Yunanistan arasında yapılan ikili antlaşmalar ve uluslararası antlaşmalarla garanti altına alınmıştır. Buna rağmen, Batı Trakya Türkleri haklarını kullanamamaktan doğan birçok sorun yaşamaktadır. Yunanistan Batı Trakya’daki Türk kimliğini inkâr ederek bölgedeki Türkleri ‘Müslüman azınlık’ olarak kabul etmektedir.

Buna göre;

I. Yunanistan Türk azınlığın haklarını kısıtlamaktadır.

II. Yunanistan Türk kimliğinden rahatsızdır.

III. Batı Trakya Türklerin hakları uluslararası hukukla garanti altına alınmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

15. Lozan Barış Antlaşması’na göre bölgedeki Türklere tanınan vakıf ve dernek kurma hakkı engellenmiştir. Lozan Barış Antlaşması başta olmak üzere uluslararası antlaşmalar bir kenara bırakılarak bölgedeki Türklerin Türkçe eğitim hakları ellerinden alınmıştır. Yine Müslüman Türklere tanınması gereken dinî haklar göz ardı edilmekte, Türklerin müftülerini seçmelerine izin verilmemektedir. 1956’den itibaren Batı Trakya Türkleri üzerindeki baskılar artarak devam etmiştir.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Yunanistan Türk azınlığın haklarına dokunmamıştır.

B) Türk azınlık Yunanistan’da örgütlenebilmiştir.

C) Türk azınlık bazı sorunlar yaşamaktadır.

D) Türk azınlık dinî haklarını kullanabilmektedir.

E) Türklere siyasi haklar verilmiştir.

16. Yunanistan’ın Batı Trakya Türklerine yönelik siyasetinin temel amacı, bölgedeki Türkleri göçe zorlamaktır. Yunanistan bir dönem Türkçe adların kullanılmasını fiilen yasaklamıştır. Batı Trakya’da hem Türkçe çıkan gazete ve dergiler, hem de Türkiye’den gelen yayınlar üzerindeki yasaklar 1994 yılına kadar devam etmiştir. Batı Trakya Türklerinin, özellikle ekonomide ayrımcılık, eğitimdeki özerklik hakkı, yönetime katılma ve kendi dinî başkanlarını seçememe, yürürlükten kalkmasına rağmen vatandaşlıktan çıkarılan 60000 Türk’ün vatandaşlığa geri alınmaması ve Türk Vakıflarının denetimi gibi sorunları devam etmektedir.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

A) Yunanistan asimilasyon siyaseti izlemiştir.

B) Türklerin hakları kısıtlanmıştır.

C) Siyasi haklarına kısıtlama getirilmiştir.

D) Türkiye Batı Trakya Türklerin haklarını savunmuştur.

E) Batı Trakya Türklerinin bir kısım sorunları devam etmektedir.

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

3. Ermeni Sorunu

17. Lozan Barış Antlaşması'ndan sonra Ermeniler ülkemizde huzur ve eşitlik içinde yaşamaya devam ettiler. Buna rağmen Ermenistan dışında yaşayan ve Ermeni diasporası olarak adlandırılan gruplar sözde Ermeni soykırımı iddialarını gündeme taşımak için faaliyetlerini sürdürdüler. Lobi faaliyetleri ile Ermeni meselesini Türkiye'ye karşı siyasal bir koz olarak kullanılmaya çalıştılar. Ermeni diasporası bu doğrultuda iddialarını dünyaya kabul ettirmek, Türkiye'den tazminat ve toprak almak, son aşamada da büyük Ermenistan hayalini gerçekleştirmek için terör eylemlerine destek vermekten çekinmedi.

Buna göre;

I. Ermeni diasporası yurt dışında Türkiye aleyhine çalışmıştır.

II. Ermeni soykırımı iddiaları gündeme getirilmiştir.

III. Türkiye Ermenistan ilişkileri bozulmuştur.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

18. Ermeni diasporası Ermenistan hayalini gerçekleştirmek için terör eylemlerine destek vermekten çekinmedi. Kısa adı ASALA (Ermenistan'ın Kurtuluşu İçin Ermeni Gizli Ordusu) olan bir terör örgütü kurdular. Bu örgüt, iddialarını dünya kamuoyuna duyurmak için 1973'ten itibaren yurt dışında yaşayan Türk temsilcilerine ve diplomatlarına yönelik silahlı eylemler düzenlemeye başladı. Ermeni terör örgütü, ilk olarak 1973'te ABD'nin Los Angeles (Los Encılıs) şehrinde Başkonsolos Mehmet Baydar ve Konsolos Bahadır Demir'i şehit etti. Ermeni teröristler birçok ülkede yüzün üstünde terör eylemi gerçekleştirdiler.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

A) Ermeni diasporası terör örgütü kurmuştur.

B) ASALA Türk diplomatlarını öldürmüştür.

C) ASALA ilk saldırısını ABD'de yapmıştır.

D) Türkiye terör saldırılarına karşılık vermiştir.

E) ASALA terör örgütünün saldırıları 1973 yılında başlamıştır.

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

19. 1990'lardan itibaren faaliyetleri son bulan ASALA'ya karşı Türkiye, gerekli önlemleri alarak dünya kamuoyunda haklı davasını duyurmaya çalıştı. Türkiye barışçı bir siyaset izleyerek tarihi gerçeklerin ortaya çıkması için tarih komisyonunun kurulmasını ve bu komisyonun da tarafsız olarak tarihî belgeler ışığında olayı çözüme kavuşturması gerektiğini vurgulamaktadır. Buna yanaşmayan Ermenistan diğer ülkelere asılsız soykırım iddialarını kabul ettirmek için lobi faaliyetlerini sürdürmektedir.

Buna göre;

I. Türkiye ASALA'nın saldırılarını dünya kamuoyuna duyurmuştur.

II. ASALA'nın faaliyetleri son bulmuştur.

III. Soykırım iddiaları dünya kamuoyu gündeminden kalkmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

C. 1960-1990 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE

1. Siyasi Gelişmeler

1. 1960 yılına doğru siyasal gerilim hat safhaya ulaşmıştı. Ordu içinde askerî müdahale hazırlığı giderek olgunlaştı ve subaylar 27 Mayıs 1960'ta askerî darbeyle ülke yönetimine el koydu. Türk Silahlı Kuvvetleri adına yönetime el koyan Milli Birlik Komitesi (MBK) ilk iş olarak anayasayı yürürlükten kaldırdı, TBMM ile hükûmeti feshetti ve her türlü siyasal faaliyeti yasakladı. Böylece demokrasi kesintiye uğradı ve Türkiye bu darbeden siyasi, sosyal ve ekonomik açıdan olumsuz etkilendi.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

A) 1960 yılında ordu yönetime el koymuştur.

B) Türk demokrasisi kesintiye uğramıştır.

C) Anayasa yürürlükten kaldırılmıştır.

D) Siyasi partiler faaliyetlerine devam etmiştir.

E) Darbe siyasi ve ekonomik hayatı olumsuz etkilemiştir.

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

2. MBK yayınladığı bildiride, hareketin hiçbir şahıs ve zümreye karşı olmadığını açıkladı ancak Cumhurbaşkanı Celal Bayar, Başbakan Adnan Menderes, pek çok bakan ve milletvekili tutuklanarak yargılandı. Bu yargılamalar sonucunda Başbakan Adnan Menderes, Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu ve Maliye Bakanı Hasan Polatkan 1961’de idam edildi. Bu kişilerin itibarları 1990’da kabul edilen bir yasayla iade edildi.

Buna göre;

- I. Askeri yönetim siyasileri tutuklamıştır.
- II. Siyasiler yargılanmış ve idam edilenler olmuştur.
- III. Siyasilerin itibarları sonradan iade edilmiştir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

3. 28 Mayıs 1960’ta MBK, Orgeneral Cemal Gürsel’e MBK Başkanlığının yanı sıra, Başbakanlık, Millî Savunma Bakanlığı ve Başkumandanlık görevlerini de verdi. Cemal Gürsel asker ve sivil üyelerden oluşan bakanlar kurulu listesini aynı gün ilan etti. MBK yeni bir anayasa ve seçim kanununun hazırlanacağını, ardından da en kısa zamanda seçime gidileceğini belirterek yeni anayasayı oluşturmak için Kurucu Meclis Kanunu’nu kabul etti.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Cemal Gürsel geniş yetkilerle donatılmıştır.
- B) Askerlerden oluşan Bakanlar Kurulu oluşturulmuştur.
- C) Cemal Gürsel Cumhurbaşkanı seçilmiştir.
- D) Siyasi partiler faaliyetlerine devam etmiştir.
- E) Yeni anayasa hazırlanmıştır.

4. İlan edilen geçici anayasayla TBMM’nin bütün anayasal hak ve yetkileri, yeni meclis açılıncaya kadar MBK tarafından kullanılacaktı. MBK yasama yetkisini doğrudan kendisi kullanırken yürütme yetkisini devlet başkanının atadığı ve MBK’nin onayladığı bir Bakanlar Kurulu eliyle kullanacaktı. Bakanlar Kurulu kararıyla birçok subay emekli edilirken çok sayıda öğretim üyesi üniversitelerden uzaklaştırıldı.

Buna göre;

- I. TBMM’nin yetkilerini MBK kullanmaktadır.
- II. Bakanlar Kurulu öğretim üyelerini görevlerinden uzaklaştırmışlardır.
- III. Yargı yetkisini MBK kullanmaktadır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

5. Siyasi partiler, barolar, basın, ticaret odaları temsilcileri, sendikalar ve gençlik kuruluşlarından seçilerek oluşturulan Kurucu Meclis üyeleri 6 Ocak 1961’de çalışmalarına başladı. Yeni anayasanın ve seçim kanununun hazırlanmaya başlanmasıyla sivil yönetime geçiş süreci hız kazandı. Siyasi partilerin faaliyetlerine de izin verildi. Kurucu Meclis tarafından hazırlanan yeni anayasa 9 Temmuz 1961’de yapılan halk oylaması sonucunda kabul edilerek yürürlüğe girdi.

Buna göre;

I. Yeni anayasa Kurucu Meclis üyeleri tarafından hazırlanmıştır.

II. 1961 anayasasını halk onaylamıştır.

III. Yeni anayasanın hazırlanması sivil yönetime geçişi hızlandırmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

6. 15 Ekim 1961’de yapılan seçimlere ikisi eski (Cumhuriyet Halk Partisi, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi); ikisi de yeni kurulan (Yeni Türkiye Partisi ve Adalet Partisi) dört parti katıldı. Hiçbir partinin tek başına hükûmeti kuracak sayıda milletvekili çıkaramadığı 1961 seçimlerinden sonra Türkiye koalisyonlarla tanıştı. 10 Ekim 1965’te yapılan genel seçimleri Süleyman Demirel liderliğindeki Adalet Partisi kazandı. 1969’da yapılan genel seçimlerin galibi ise yine Adalet Partisi oldu ve iktidarını sürdürdü.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Seçime sadece yeni siyasi partiler katılmıştır.

B) Türkiye’de demokratik düzen yeniden başlamıştır.

C) Adalet Partisi Demokrat Parti’nin devamıdır.

D) Seçimler beş yılda bir yapılmıştır.

E) Koalisyonlar 1969 yılına kadar devam etmiştir.

7. Türkiye 1970’li yıllara çeşitli problemlerle girdi. 1960’lı yılların ortalarında başlayan öğrenci hareketleri 1970’lerin hemen başında nitelik değiştirerek silahlı eylemlere dönüştü. Sendikalar için hazırlanan yasa tasarısına karşı başlayan işçi eylemleri artarak devam etti. Artan huzursuzlukla birlikte ordu içinde bir grubun reform taleplerini yüksek sesle ifade etmeye başlaması ve kuvvet komutanlarının başbakana ülkenin içinde bulunduğu durumla ilgili uyarı mektupları göndermesi askerî müdahâle söylentilerinin yaygınlaşmasına neden oldu.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

A) 1970’li yıllarda silahlı eylemler yaşanmıştır.

B) İşçi eylemleri yaşanmıştır.

C) Ülkede siyasi istikrarsızlık yaşanmaktadır.

D) Kuvvet komutanları siyasete müdahale etmektedir.

E) Siyasi parti faaliyetleri askıya alınmıştır.

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

8. 12 Mart 1971’de, Türk Silahlı Kuvvetlerinin üst yönetimi hükûmete bir muhtıra verdi. Muhtırayı, anayasa ve hukuk devleti anlayışıyla bağdaştırmanın mümkün olamayacağını belirten Başbakan Süleyman Demirel istifa etti ve Türkiye 14 Ekim 1973’te yapılan seçimlere kadar sürecek ara rejim dönemine girdi. Bu dönem içinde Nihat Erim, Ferit Melen ve Naim Talu gibi isimlerin başbakanlığı altında dört ara rejim hükûmeti kuruldu.

Buna göre;

I. Askeriye siyasi hayata müdahale etmiştir.

II. Başbakan istifa etmiştir.

III. Ara rejim hükümetleri kurulmuştur.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

9. Cumhuriyet Halk Partisinde de önemli bir değişiklik oldu ve parti içindeki anlaşmazlıklar nedeniyle istifa eden İsmet İnönü’nün yerine Bülent Ecevit genel başkanlığa seçildi. Nisan 1973’te görev süresi dolan Cevdet Sunay’ın yerine emekli Oramiral Fahri Korutürk cumhurbaşkanı seçildi. 25 Aralık 1973’te Türkiye Cumhuriyeti’nin ikinci Cumhurbaşkanı İsmet İnönü vefat etti.

Buna göre;

I. Türk siyasetinde değişiklikler yaşanmıştır.

II. Asker kökenli Cumhurbaşkanı seçilmiştir.

III. Hükümet değişikliği yaşanmıştır.

yargılarından hangisine ulaşamaz?

A) Yalnız III

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

10. 1973 seçiminde hiçbir parti çoğunluğu sağlayamadığından Türkiye yeniden 12 Eylül 1980 askerî darbesine kadar sürecek koalisyonlar dönemine girdi. Başbakanlığını Süleyman Demirel ve Bülent Ecevit'in yaptığı hükûmetler kısa süre görevde kalırken ülkede siyasi istikrar sağlanamadı. Siyasi istikrarsızlık ekonomiyi olumsuz etkilerken ülke içinde artan huzursuzlukla birlikte şiddet ve terör olayları baş gösterdi. 12 Eylül 1980'de Türk Silahlı Kuvvetleri şiddet ve terör olaylarını gerekçe göstererek yönetime el koydu. Demokrasi bir kez daha kesintiye uğradı.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Askeri rejim 1980 yılına kadar sürmüştür.
- B) Siyasi ve ekonomik istikrarsızlık yaşanmıştır.
- C) Süleyman Demirel'in başbakanlığı uzun sürmüştür.
- D) Ordu siyasilerle iş birliği yapmıştır.
- E) Bülent Ecevit iktidar olamamıştır.

11. Türk Silahlı Kuvvetleri, ordu üst kademesinden oluşan ve başkanlığını Genelkurmay Başkanı Kenan Evren'in yaptığı Millî Güvenlik Konseyini (MGK) oluşturdu. MGK yönetim ve yasama yetkilerini tek elde topladı. Kenan Evren aynı zamanda devlet başkanlığı görevini de üstlendi. Bülent Ulusu'nun başkanlığında Bakanlar Kurulu oluşturdu. Siyasi partilerle birlikte pek çok dernek ve sendika kapatılırken TBMM feshedildi. Böylece 1983'e kadar devam edecek MGK yönetimi başladı. Feshedilen 1961 Anayasası'nın yerine hazırlanan anayasa 7 Kasım 1982'de halkoyuna sunularak kabul edildi.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Türk silahlı kuvvetleri yönetime el koymuştur.
- B) Kenan Evren devlet başkanlığı görevini üstlenmiştir.
- C) MGK yasama ve yürütme görevini üstlenmiştir.
- D) Halk oylaması ile yeni bir anayasa kabul edilmiştir.
- E) Yeni seçimler yapılmıştır.

12. 1982 Anayasası'nın temel özelliklerine bakıldığında birey yerine devlet otoritesine ağırlık verildiği görülür. Bu anayasada devlet organları arasında yürütmeyi, yürütme içinde de cumhurbaşkanını güçlendiren ve 1961 Anayasası'na göre daha az katılımcı bir demokrasi modeli benimsenmiştir. Yasama tek meclise indirilerek kanun yapım süreci hızlandırılmıştır. Millî Güvenlik Kurulunun konumu güçlendirilmiştir. Üniversiteler ve TRT'nin özerkliklerine son verilirken hukuk devleti ve yargı bağımsızlığını sağlamaya yönelik ilkelerden bazı ödünler verilmiştir. Temel hak ve özgürlükler alanında, başta siyasi haklar, sosyal haklar ve ifade özgürlüğü olmak üzere, birçok hak ve özgürlüğün kullanımı bizzat Anayasa'da sınırlandırılmış ve bunların kanunlarla sınırlandırılması daha kolay hâle getirilmiştir.

Buna göre;

- I. Bireyin hakları sınırlandırılmıştır.
- II. Siyasi partilerin kuruluşu kolaylaştırılmıştır.
- III. 1982 Anayasası 1961 Anayasasından daha az demokratiktir.
- IV. Askerin etkisi anayasayla güvence altına alınmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve III
- C) III ve IV
- D) I, III ve IV
- E) I, II, III ve IV

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

13. 1961 Anayasası devlet karşısında bireyi ön planda tutmuştur. Hak ve özgürlükler ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Siyasal hakların da ayrıntılı bir biçimde düzenlendiği 1961 Anayasası sosyal devlet ve sosyal adalet ilkelerinin yanı sıra sosyal haklara da yer vermiştir. Temel haklar bakımından evrensel ölçüleri yakalayan 1961 Anayasası, temel hak ve özgürlüklerin korunması yönünde de özgürlükçü bir yaklaşım benimsemiştir. Meclis'in çıkardığı yasaların Anayasa'ya uygunluğunu denetlemek için Anayasa Mahkemesi kurulmuştur. Anayasa Mahkemesinin yanında Cumhuriyet Senatosu ve Yüksek Hâkimler Kurulu gibi yeni kurumlar oluşturulmuştur. Senato ile iki meclisli yasama sistemi uygulamaya girmiştir.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda 1961 anayasası için aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Evrensel hukuk ilkelerini benimsemiştir.
- B) Temel hak ve hürriyetlerde özgürlükçü bir Anayasadır.
- C) Kişi hak ve hürriyetleri sınırlandırılmıştır.
- D) Yüksek yargı organları oluşturulmuştur.
- E) İki meclisli yasama sistemini getirmiştir.

14. 6 Kasım 1983 seçimlerine eski partiler kapatıldığı için yeni kurulan partiler katıldı. Seçimleri Turgut Özal'ın liderliğindeki Anavatan Partisi kazandı. Seçimin ardından Anavatan Partisi genel başkanı Turgut Özal'ın başbakanlığında yeni hükûmet kuruldu ve Turgut Özal bu görevini 1989'a kadar sürdürdü. 1987'de 12 Eylül 1980 askerî darbesinin ardından siyaset yapması yasaklanan liderler halk oylaması sonucu yeniden siyasi hayatta yerlerini aldılar. Süleyman Demirel Doğru Yol Partisi, Bülent Ecevit Demokratik Sol Parti, Necmettin Erbakan Refah Partisi ve Alparslan Türkeş Milliyetçi Çalışma Partisi genel başkanlığına getirildiler.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) 1983 seçimlerine yeni siyasi partiler katılmıştır.
- B) Anavatan Partisi hükümeti kurmuştur.
- C) Halk oylaması ile siyaset yasağı kalkmıştır.
- D) Turgut Özal Cumhurbaşkanı seçilmiştir.
- E) Turgut Özal 1989 yılına kadar başbakanlık yapmıştır.

15. 29 Kasım 1987'de yapılan seçime yedi parti katıldı ancak ülke genelindeki %10'luk seçim barajını sadece üç parti aşabildi. Seçimlerden birinci parti olarak çıkan Turgut Özal'ın Anavatan Partisi iktidarını sürdürdü. 1989'da Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in görev süresinin dolmasıyla TBMM Turgut Özal'ı cumhurbaşkanı seçti.

Buna göre;

- I. Seçim sisteminde yüzde onluk baraj vardır.
- II. Turgut Özal Cumhurbaşkanı seçilmiştir.
- III. Kenan Evren asker kökenlidir.

yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

2. Ekonomik Gelişmeler

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

16. 1960'ta Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) kuruldu. Bu teşkilat devletin ekonomik, sosyal, kültürel hedeflerinin belirlenmesinde hükûmete danışmanlık yapacak ve belirlenen hedefler için kalkınma planları hazırlayacaktı. Devlet Planlama Teşkilatının kurulmasıyla birlikte planlı ve hızlı bir kalkınma doğrultusunda önemli adımlar atıldı. Bu doğrultuda Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1968) hazırlanarak uygulamaya konuldu. Bu plan, eğitim, sağlık alanlarında yatırımlar ile bölgesel dengesizliklerin düzeltilmesi gibi hedefleri de içeriyordu.

Buna göre;

- I. Ekonomik planlama yapılmaktadır.
- II. Kalkınma planı hazırlanmıştır.
- III. Bölgesel dengesizlikler dikkate alınmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

17. 1960'lı ve 70'li yıllarda planlı ekonominin bir sonucu olarak sanayileşmeyi amaçlayan ithal ikameci sanayileşme ilkesi benimsendi. Bu ilke ithal edilen ürünlerin ülkemizde üretilmesini amaçlıyordu. Bu doğrultuda demir-çelik, çimento, kâğıt, alüminyum, dayanıklı tüketim malzemesi ve otomobil gibi ürünlerin ülkemizde üretilmesine yönelik adımlar atıldı. Bu ürünlerin ülkemizde üretilmesi ve iç piyasayı korumak amacıyla ithalat kısıtlandı. Böylece bu ürünlerin içeride üretimi teşvik edilecekti, diğer bir ifadeyle ithalat yerli üretimle ikame edilecekti.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) İthalat teşvik edilmiştir.
- B) İthal ürünlerin ülkeye girişi kolaylaştırılmıştır.
- C) İthal ürünlerin ülkede üretilmesi teşvik edilmiştir.
- D) İhracat artırılmıştır.
- E) Yerli üretim azaltılmıştır.

18. Beş yıllık kalkınma planları, bu çerçevede yatırım kararlarının kamu sektörü ve özel sektör için eş güdümlü gerçekleşebilmesi amacıyla tasarlanmıştı. Devlet, özel sektörü desteklemek amacıyla düşük faizli kredi, vergi muafiyeti gibi teşvikler uyguladı. Ülkemiz ilk defa 1950'de Dünya Bankasından ve 1961'de IMF'den kredi aldı. İç talebin ve ithalatın hızla artması, buna karşılık ihracatın düşük olması nedeniyle Türk lirası oldukça değer kaybetti. Bunun sonucunda 1970'de devalüasyon yapıldı ve IMF ile anlaşma imzalandı.

Buna göre;

- I. Türkiye dış krediye ihtiyaç duymuştur.
- II. Kamu yatırımlardan çekilmiştir.
- III. Özel teşebbüs teşvik edilmiştir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

19. Sanayi alanında üretim arttıkça ithalat da artıyordu. Buna karşılık ihracat, tarım ürünleriyle sınırlı kaldı. Bu durum, ciddi bir döviz darboğazına neden oldu. 1973 petrol krizi, 1974 Amerikan ambargosu ve işçi dövizlerindeki azalma ekonomik büyümenin yavaşlamasına neden oldu. Buna 1970'lerin ikinci yarısında yüksek enflasyon eklendi. Bunun üzerine IMF, borçların ertelenmesi ve yeni kredilerin verilmesi için kapsamlı bir istikrar programının uygulamaya konmasını istedi. Ancak hükûmetlerin sık değişmesi sonucu siyasi istikrar sağlanamaması, köklü ekonomik reformlar yapılmasına engel oldu.

Buna göre;

- I. Sanayi dışardan hammaddeye ihtiyaç duymaktadır.
- II. Dış ekonomik krizler Türkiye piyasasını etkilemiştir.
- III. Ülkede yüksek enflasyon yaşanmaktadır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

20. İthalatın kısılmasıyla birçok mal karaborsaya düştü. Halk temel ihtiyaçlarını karşılamak için kuyruklarda beklemeye başladı. Ekonomideki bu kötü gidişi önlemek için 24 Ocak 1980'de önemli kararlar alındı. 24 Ocak kararlarının amacı ödemeler dengesini düzeltmek, enflasyonu düşürmek, uzun dönemde ise serbest piyasa ekonomisine geçerek ihracata yönelik bir üretim biçimi uygulamaktır.

Buna göre;

- I. Karaborsa yaşanmıştır.
- II. Ekonomik kararlar alınmıştır.
- III. İthal ikame politikası sürdürülmüştür.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

21. 1980'lerin ikinci yarısında dış ticaretin serbestleşmesi, ihracat ve yabancı sermayenin teşviki ile ihracat ve yabancı sermaye girişi arttı. 1985'te o güne kadar bazı mal ve hizmetlerin ithalatı, üretimi veya tüketimiyle ilgili olarak farklı safhalarda uygulanan dolaylı vergiler kaldırıldı, bunun yerine ithalat veya imalattan tüketiciye sunuma kadar her aşamada uygulanmak üzere katma değer vergisi (KDV) yürürlüğe konuldu. Bu vergi ile yapılan harcamaların tümü vergilendirilmiş oldu. Özelleştirme kapsamında kısa adı KİT olan Kamu İktisadi Teşebbüsleri özel sektöre satılmaya başladı. Bu kapsamda birçok sanayi tesisi özelleştirildi.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Devlet hazineye daha fazla vergi almaya çalışmıştır.
- B) Özelleştirme politikası izlenmiştir.
- C) Dolaylı vergiler kaldırılmıştır.
- D) Yabancı sermaye girişi artmıştır.
- E) İthalat teşvik edilmiştir.

3. Sosyo-Kültürel Gelişmeler

22. Yüksek nüfus artış hızı, sanayileşmenin artması ve kentlerde yoğunlaşan hizmet sektörü, iş bulma umuduyla insanların köylerden kentlere göçünü hızlandırdı. 1980 sonrasında kentlerde yaşayan nüfus kırsal kesimde yaşayan nüfusu geçti. İç göçün kentlere taşıdığı nüfus, özellikle Ankara ve İstanbul gibi kentlerin etrafında altyapı imkânlarından yoksun gecekondu mahallelerinin daha da artmasına neden oldu. İç göçlerin yoğun ve düzensiz bir şekilde gerçekleşmesi kentlerde işsizliğin, çevre kirliliğinin, suç oranlarının ve trafik yoğunluğunun artmasına yol açtı.

Buna göre;

- I. Sanayileşmenin artması kırsaldan köye göçü artırmıştır.
- II. Şehirde yaşayan nüfus oranı kırsalı geçmiştir.
- III. Şehirlerde sosyal sorunlar artmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

23. İç göç yanında 1950'lerden itibaren başta Avrupa ülkelerine olmak üzere dış göç başladı. II. Dünya Savaşı'ndan sonra hızlı bir kalkınma sürecine giren Batı Avrupa ülkeleri kendi iş gücü eksikliklerini gidermek amacıyla çeşitli ülkelere iş gücü sağlama yoluna gittiler. Türkiye'de nüfusun hızla artmasıyla iş gücü fazlalığı oluşması sonucu Batı Avrupa ülkelerine 1950'li yılların sonlarında bireysel olarak başlayan göç, 1960'lı yılların başlarından itibaren devlet tarafından yurt dışı istihdam politikaları ile özendirildi.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Ülkede iş gücü açığı yaşanmamıştır.
- B) Ekonomik zorluklar dış göçe yol açmıştır.
- C) Avrupa ülkeleri sanayi yatırımlarını azaltmıştır.
- D) Avrupa'da tarımsal üretim artmıştır.
- E) Göçler sadece devlet eliyle yapılmıştır.

24. Türkiye'den işçi talep eden ilk ülke olan Federal Almanya ile 30 Ekim 1961'de İş Gücü Antlaşması imzalandı. Böylece yoğun bir göç dalgası başladı. Göç edenlerin önemli bölümü doğrudan köyden yabancı ülkelere kentlere göç ettikleri için kültürel ve toplumsal uyum konusunda sorunlar yaşadılar. Batı Avrupa ülkeleri 1970'lerden sonra ekonomik krizlerin etkisiyle Türkiye'den işçi alımını azalttı. Zamanla Türk işçiler ailelerini de kendi bulundukları ülkelere götürme imkânı elde ettiler.

Buna göre;

- I. Almanya Türkiye'den işçi talep etmiştir.
- II. Göç edenler toplumsal uyum soruları yaşamıştır.
- III. Türkiye'de ekonomik kriz yaşanmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

25. 1960'lardan itibaren kentlere göç ve ekonomik gelişmelere bağlı olarak Türkiye'de halkın günlük yaşamında önemli değişiklikler oldu. Halk birçok yeni ürünle tanıştı. Modada hazır giyim yaygınlaştı. İthalatın artması ve yabancı markaların ülkemize gelmesiyle birlikte yabancı mallara olan ilgi arttı. Elektrik ve telefon hatları yaygınlaştı. Buzdolabı, çamaşır makinesi, radyo, televizyon, otomobil gibi ürünlerin ülkemizde üretilmeye başlamasıyla bunların kullanımı arttı. 1970'lerde TRT yayınları ile televizyon günlük yaşamdaki yerini aldı.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Hazır giyim sektörü gelişmiştir.
- B) Kentlere göçler yaşanmıştır.
- C) Elektronik aletler kullanılmaya başlanmıştır.
- D) Elektronik aletler Türkiye'de üretilmiştir.
- E) Üretilen elektronik aletler ihraç edilmiştir.

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

26. Şiirde Cemal Süreyya, İlhan Berk, Sezai Karakoç, Turgut Uyar, Edip Cansever, Necip Fazıl Kısakürek, Nazım Hikmet, Ahmet Arif; romanda Attila İlhan, Adalet Ağaoğlu, Vedat Türkali, Kemal Tahir, Tarık Buğra, Oğuz Atay, Yaşar Kemal gibi isimlerin eserleri halk tarafından beğeni ile okundu. Müzikte Batılılaşmayla birlikte pop ve caz gibi türler yaygınlaştı. Erol Büyükburç, Ajda Pekkan, Mazhar-Fuat-Özkan, Barış Manço, Sezen Aksu gibi sanatçılar beğeni ile takip edildi.

Buna göre;

- I. Şiir alanında sanatçılar yetişmiştir.
- II. Roman alanında eserler verilmiştir.
- III. Müzik sektörü gelişmiştir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

27. Türk sanat müziği 1970'lere kadar etkisini sürdürürken bu tarihlerden itibaren arabesk adı verilen müzik türü giderek yaygınlaştı. Orhan Gencebay, Ferdi Tayfur, Müslüm Gürses ve İbrahim Tatlıses bu akımın önemli isimleri oldu. Zeki Müren gibi Türk sanat müziği sanatçıları bile bu akımın etkisinde kalarak eserler verdiler.

Buna göre;

- I. Türk Sanat Müziği etkili olmuştur.
- II. 1970'lerde Arabesk müzik türü gelişmiştir.
- III. Arabesk diğer türlerin yerini almıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

7. ÜNİTE: TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE-TYT SORULARI

28. Beyoğlu'ndaki Yeşilçam Sokağı'ndan adını alan Yeşilçam sineması 1960'lardan 1980'lere kadar altın çağını yaşadı. 1963'te Metin Erksan'ın yönettiği Susuz Yaz, Berlin'de Altın Ayı ödülünü aldı. 1964'ten itibaren düzenlenmeye başlanan Antalya Film Festivali ülkemizde sinemanın gelişmesine büyük katkı sağladı. Ayhan Işık, Hülya Koçyiğit, Türkan Şoray, Cüneyt Arkın, Kadir İnanır, Tarık Akan, Filiz Akın, Ediz Hun, Fatma Girik bu dönemin önemli sinema oyuncularındır. Kemal Sunal, Metin Akpınar, Zeki Alasya, Münir Özkul, Adile Naşit, Şener Şen gibi oyuncular özellikle komedi filmleriyle izleyicilerin beğenisini kazandılar.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Sinema sektörü Beyoğlu'nda gelişmiştir.
- B) Sinema için Antalya Film Festivali düzenlenmiştir.
- C) Yabancı yönetmelerle iş birliği yapılmıştır.
- D) Sinema uluslararası başarılar kazanmıştır.
- E) Komedi filmleri çevrilmiştir.

HAZIRLAYAN: ARİF ÖZBEYLİ